

SAFRANBOLU KORUMA İMAR PLANI

KENTİN ANITSAL YAPILARINA

İLİŞKİN ARAŞTIRMA SONUÇLARI

İÇİNDEKİLER

I. SAFRANBOLU'NUN KISA TARİHİ

- I.1 Selçuklu, Beylikler ve Osmanlılar Döneminde Safranbolu
- I.2 Kurtuluş Savaşı Yıllarında Safranbolu ve Çevresi
- I.3 Cumhuriyet Döneminde Safranbolu

II. YAPILAR

- II.1 Kale
- II.2 Camiler
- II.3 Mescitler
- II.4 Namazgah
- II.5 Medreseler
- II.6 Dergah ve Tekkeler
- II.7 Türbeler
- II.8 Hanlar
- II.9 Çarşılar
- II.10 Hamamlar
- II.11 Köprüler
- II.12 Çeşmeler
- II.13 Cinci Hoca Sarayı Temelleri
- II.14 Diğer Yapılar

III. KAYNAKLAR

I. SAFRANBOLU'NUN KISA TARİHİ

Yenice ırmağına dökülen Araç çayını besleyen küçük akarsuların kayalık arazide oyduğu kanyon şeklindeki vadilerin kenarlarında kurulmuş olan Safranbolu, on dokuz mahalleden oluşmaktadır. Kentin ana yerleşme noktaları Şehir/Çarşı, Misakımilli/Kıran-köy, Bağlar adıyla tanınırlar. Çevresindeki küçük yaylaya göre, kentin Çarşı bölgesindeki eski mahalleleri çukurda kalır. Doğusunda ve Karabük yolunda M.Ö. I.binyıla ait iki mezar tepesi, bu arada yer alan antik bir kentin oluşturduğu yassı bir höyük vardır.

Kentin tarihine kısaca göz atarsak, buraların daha paleolitik çağlarda yerleşmeye konu olduğunu görürüz. Araştırmacılar tarafından yeterince incelenme olanağına kavuşmuş olmasa da bu bölgede yapılan sınırlı çalışmalar bile bize ilginç buluntu yerlerinin varlığını ortaya koyuyor. Safranbolu ve çevresinin, özellikle Eflani yöresinin M.Ö. IV. ve III.binyıllarda yoğun yerleşmelere uğradığı saptanmaktadır.

M.Ö. II.binyılda bu bölgede Hitit'lerin komşularından Gasga'ların mı yoksa Zalpa'ların mı yaşadıkları bugüne değin kesinlikle belirlenmiş değildir. Bunun bütüne giden toplu çalışmalar çerçevesi içinde sağlam verilere dayanarak aydınlatılması gerekmektedir. M.Ö. I.binyılda bu bölgeyi de kapsamı içine alan Kuzeybatı Karadeniz bölgesi, Homeros'ta 'Paphlagonia' olarak belirlenmiştir.

Paflagonya bölgesinde karşımıza çıkan mezar anıtları dışındaki kalıntılardan bu yörede Pers, Lidya, Hellenistik, Roma, Bizans dönemlerinin varlığını anlıyoruz. Hacılarobası, İnkaya mezarları, Akveren-Yörük köyleri arasında Horozini Kaya mezarları,

Konari'de Kocatepe, Safranbolu'nun Gümüş mahallesinin doğusundaki Büyükgöztepe, Karabük yolundaki Küçükgöztepe, Ağsu, Yukarı Çiftlikteki Keten, Moğul köyündeki özenler ve Değirmenciler mezar tepeleri, M.Ö. I.binyılın çeşitli yüzyıllarına ait anıt ve kalıntıları benliğinde saklamaktadır. Kent merkezinin hızlı gelişme göstermesi ise, Selçukluların egemenliğine girişinden sonra, özellikle Osmanlı döneminde olmuştur. Kalan anıtsal yapılar da bunu kanıtlamaktadır.

I.1. Selçuklu, Beylikler ve Osmanlılar Döneminde Safranbolu

XIV.yüzyıl başlarında Paflagonya'da (bugünkü Kastamonu ve Sinop yöreleri) kurulmuş olan Candaroğulları Beyliğine adını vermiş olan Şemseddin Yaman Candar, Anadolu Selçuklularındandır.

Anadolu Selçuklu hükümdarlarından Rükneddin Kılınçarslan, bir süre Karamanoğulları'nın baskısıyla Konya'da oturdu (1290). Kılınçarslan bir yıl sonra yeniden saltanat kavgasına başladı, fakat İlhan Keyhatu'nun Anadolu'ya gelmesiyle Kastamonu'ya çekildi. Bu tarihlerde Sinop'ta ikta' suretiyle Muinüddin Süleyman Pervane'nin oğlu Mehmet Bey ve Kastamonu'da da Hüsameddin Çoban'ın oğlu Muzafferüddin Yavlak Arslan bulunuyordu. Rükneddin Geyumera, Kastamonu'ya gelince oranın valisi Muzafferüddin tarafından tutuklanmıştı. Fakat bir süre sonra tekrar harekete geçen Rükneddin'in Yavlak Arslan'ı öldürtüp (691 H./ 1291 M.) o tarafları idaresi altına alması üzerine, Sultan Mesut, Moğollar'ın yardımıyla kardeşi ile savaşmış ve yenilmiştir. Fakat Şemseddin Yaman Candar komutasındaki Selçuklu kuvvetleri tarafından kurtarılmıştır.

Bu başarısına karşılık, Muzafferüddin Yavlak'ın beyliğinin batı yöreleri (Eflani), Şemseddin Yaman Candar'a ve Kastamonu'da Yavlak Arslan'ın oğlu Mahmut Bey'e verilmiştir. Şemseddin Candar, XIV.yüzyıl başlarında ölmüştür. Babasının yerine Eflani Bey'i olan Şücaeddin Süleyman Paşa, Kastamonu'nun ele geçirilmesi için fırsat kollayarak 708 H./ 1325 M.'de Kastamonu'yu basarak Mahmut Bey'i öldürtmüş ve kenti ele geçirmiştir.

Süleyman Paşa, İlhanlılar'ın egemenliğini tanımış ve ölümüne kadar Kastamonu beyliğinde kalmıştır. İlhanlılar'ın hükümdarı, Ebu Said Bahadır Han adına 725 H./ 1325 M.'de Kastamonu'da para kestirmiştir.

Süleyman Paşa, Taraklı Borlu denilen, Safranbolu'yu alarak idaresini ortanca oğlu Ali Bey'e vermiştir. İbni Batuta, 1333'de Anadolu'yu gezdiği sırada Kastamonu'ya uğrayarak Süleyman Paşa ile görüşmüştür. İbni Batuta Süleyman Paşa'nın oğullarından İbrahim'in Sinop'ta, Ali Bey'in Safranbolu'da, küçük oğlu Çoban Bey'in de kendi yanında bulunduğunu yazmaktadır. Süleyman Paşa'dan sonra hükümdar olan Gıyasüddin İbrahim, aynı şekilde Süleyman Paşa'nın kardeşi Yakup Bey'in oğlu Adil Bey'in zamanı hakkında da fazla bilgi yoktur. Ancak ölümünden sonra yerine, Kötürüm Bayezit adıyla anılan Celaleddin Bayezit hükümdar olmuştur. Bayezit Bey, oğlu İskender'i hükümdar yapmak istiyordu. Ancak diğer oğlu Süleyman Paşa kardeşi İskender'i öldürttüktan sonra Murat Hüdavendigâr'a sığınmış ve Osmanlılar'ı babası üzerine kıskırtmıştı. Bu olaydan sonra Candaroğulları beyliği ikiye ayrılmış ve II. Süleyman Paşa Kastamonu beyi olmuştur. Celaleddin Bayezit Bey 787 H./ 1385 M.'de ölmüş, yerine oğlu İsfendiyar Bey geçmiştir.

Murat Hüdavendigâr'ın egemenliğinde olan Süleyman Paşa önce Osmanlılar'la, daha sonra da Sivas hükümdarı Kadı Burhaneddin'le anlaşmış, ancak Yıldırım Bayezit'in Kastamonu'ya yaptığı seferde öldürülmüştür. Böylece Candaroğulları'na ait Kastamonu yöresi 793 H./ 1391 M.'de Osmanlılar'ın eline geçmiştir. Sinop hükümdarı İzzeddin İsfendiyar Bey, Yıldırım Bayezit'e karşı Timur'la birlik olmuş, daha sonraları Çelebi Mehmet'e yardım olmak üzere asker göndermiştir (814 H./1416 M.). Bir süre sonra Osmanlılar'la arası bozulan İsfendiyar Bey üzerine bir sefer yapılmış ve Sinop'a kaçmak zorunda bırakılmıştır (1417 M.).

1419'da Çelebi Mehmet Samsun ve Bafra'yı almış, İsfendiyaroğlu Hızır Bey'i Osmanlı himayesine girmeye zorlamış, ancak kabul ettirememiştir. Çelebi Mehmet'in ölümünden sonra, İsfendiyar Bey, oğlu Kasım Bey'e saldırmış ve Osmanlılar'a ait olan Safranbolu'yu kuşatmıştır. Başarısız kalarak Sinop'a kaçmış ve burada 1443'de ölmüştür.

Safranbolu'nun kesin olarak Osmanlılar'ın eline geçmesi ancak Fatih Sultan Mehmet döneminde gerçekleşmiştir. Bu tarihten sonra kent kendi kapalı ortamındaki tarihsel gelişme sürecine girmiş ve kısa bir zaman sonra -coğrafi konumunun da gereği olarak- Bolu, Kastamonu, Devrek çevresinin el sanatları ve küçük endüstri merkezi olmuştur.

I.2. Kurtuluş Savaşı Yıllarında Safranbolu ve Çevresi

Tanzimat'tan sonra il örgütleri kurulduğundan, Kastamonu il merkezi olmuştur. Verimli toprakları olmayan çevrede daha önce güçlü bir eşraf oluşmamıştı. Bu durum işsizliğin yayılmasına ve düzenin bozulmasına yol açmıştı. Bu yıllarda Ermeniler'in ve Rumlar'ın hareketleri döneme değişik boyutlarıyla girmişti. Anadolu Rumlar'ının bir bölümü gelişen Pontus hareketi içinde, diğerleri ayrı olarak hareket etmek istiyorlardı. Bu amaçla Safranbolu Rumları (13 Mayıs 1921 tarihli İkdam gazetesinde yayımlanan) Anadolu Ajansına bir telgraf göndermişler ve burada Pontus hareketine katılmayacaklarını ve ayrı bir Ortodoks Patrikliği kurulmasını istediklerini bildirmişlerdi.

Birinci Dünya Savaşında göç ettirilmiş olan Ermeniler ise Papaz Deccat Efendi'nin çevresinde toplanarak eski mallarına sahip olmak istemişlerdi. Kurtuluş Savaşı yıllarında Kastamonu ve çevresi Ali Fuat Cebesoy Paşa'nın komutanı olduğu, 20. Kolordu'nun bölgesi içinde kalmaktaydı. Bölge Milli Mücadeleci güçlerle Hilafetçi güçler arasında kalmıştı. Kastamonu ve çevresinde Hilafetçi güçlerle oldukça yoğun çatışmalara girilmiş, bir süre çevreye egemen olan gerici güçler, Sinop ve Safranbolu'da olaylar çıkartmışlardı. Safranbolu olayı, 13 Nisan 1920'de Düzce'de başlayan, Bolu, Gerede, Hendek, Nallıhan ve Beypazarı'na sıçrayan, Birinci Düzce Ayaklanması'nın bir bölümüdür. O zaman Kastamonu Valisi olan Hatipzade Ahmet Celal Bey'e, Mustafa Kemal büyük güven göstermiş ve Bolu Mutasarrıflığına bağlı olan altı ilçeyi Kastamonu'ya bağlamıştı.

I.3. Cumhuriyet Döneminde Safranbolu

I. Dünya ve Kurtuluş Savaşı yıllarında ve Mondros Mütarekesi sonrasında zarar görmeyen kent, savaş dışında kaldığından Osmanlı kenttsel görünümünü Cumhuriyet dönemi başlarında korumuştur. Bu dönemde hızlı kentsel gelişme sonucu Safranbolu, becerili elemanlarını büyük kentlere göndermeye, çevresinin küçük endüstri merkezi olma niteliğini hızla yitirmeye başladı. Safranbolu'da deri ve güderi yapımı Cumhuriyet döneminde bir süre devam ederken, plastik dalındaki gelişmeler bu üretimin sona ermesine neden olmuştur. Ayrıca devam eden kağıt yapımı da dış alımlar ve üretim merkezlerinin yeni kentlere kaydırılmasıyla ortadan kalkmıştır.

Ulaşım, 1935'de demiryollarının Zonguldak-Ankara bağlantısı yapıldıktan sonra demiryolu taşımacılığına dönüşmüş ve daha önce Bartın

İskelesi'nden yapılan taşımacılık etkisini yitirmiştir.

3 Nisan 1937'de Karabük Demir-Çelik Tesisleri'nin kurulmaya başlamasıyla Safranbolu kenti yeni bir döneme girmektedir. Karabük'teki sanayi gelişimi arkasından başlayan nüfus patlaması sonucunda, Safranbolu'nun nüfusu 1975 yılında hızla üç katına çıktı. Kentin özgün dokusunun bozulmaya başladığı bu dönemde Safranbolu Belediye Meclisi ve İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Enstitüsü, halkın kendi değerlerine sahip çıkmasını sağlamak amacıyla girişimlerde bulundu. 1976 yılında Anıtlar Yüksek Kurulu'nun aldığı Sit Koruma kararları desteğinde Safranbolu halkının kendi kültürüne sahip çıkması ve koruma kararlarına katılımı sağlandı.

II. YAPILAR

II.1. Kale (17)

Safranbolu Kalesi, Hükümet Konağı'nın bulunduğu tepe çevresinde yer almaktaydı. Günümüzde kaleden geriye, Gümüş Hamamı yakınındaki köprünün yanında bulunan yarım daire planlı ve balık sırtı yassı taş örgülü bir burçtan başka birşey kalmamıştır. Bu kalıntının dış kale burçlarından biri olması mümkündür.

II.2. Camiler

II.2.1. Ulu Cami, Kıranköy (26)

Daha önce Rum kilisesi olarak kullanılmış olan yapı. Üç nefli merkezi plan şemasına sahiptir. Merkezi kubbe dört ayak üzerine oturtulmuş ve apsis bölümü, ortadaki daha geniş olmak üzere üç yarım daireyle kapatılmıştır. Giriş bölümü üzerinde üç açıklıklı bir son cemaat yeri bulunmaktadır.

II.2.2. Eski Cami (Gazi Süleyman Paşa Camisi) (2)

Candarogullarından Süleyman Paşa tarafından kiliseden, camiye çevrilen yapı, 1882 M. yılında bir onarım geçirmiştir. Kareye yakın bir dikdörtgen şemaya sahiptir. Eğimli araziye oturan yapıda, kadınlar mahfiline üstten, ana ibadet alanına zemin kattan girilmektedir. Tek şerefeli bir minaresi vardır. Duvarlar moloz taş, düz tavanı ahşap malzemeden yapılmıştır.

II.2.3. Taş Minare Camisi (24)

Candaroğulları döneminde yapılmıştır. Kare planlı yapının tek şerefeli bir minaresi vardır. Girişin iki tarafında sekiler ve bunlarında üzerinde kadınlar mahfili bulunmaktadır. Örtü olarak ahşap tekne tavan kullanılmıştır. Beden duvarları moloz taştan yapılmıştır. Minare gövdesi onaltı loblu, kaide poligonal şemalidir.

II.2.4. Köprülü Camisi (6)

1661 M.'de Köprülü Mehmet Paşa tarafından yaptırılan cami, kare planlı ve tromplarla desteklenen bir kubbeye sahiptir. Son cemaat yeri beş adet aynalı tonozla örtülmüştür. Girişin üzerinde ahşap döşemeli kadınlar mahfili yer alır. Cami avlusunda, abdest musluklarının yerleştirildiği aynalı tonozlara sahip bir bölüm, helalar ve bir muvakkithane bulunmaktadır. Poligonal gövdeli, tek şerefeli bir minaresi vardır.

II.2.5. Musalla Camisi (Hidayetullah Camisi) (62)

1718 M.'de yapılmış ve 1873 M.'de bir onarım geçirmiştir. Hacı Hidayet Ağa tarafından yaptırılmış olan yapı, dikdörtgen planlı ve düz ahşap tavanlıdır. Girişin iki tarafında birer seki ve bunların üzerinde kadınlar mahfili bulunmaktadır. Caminin yarım kalmış bir minaresi ve altında dükkanları vardır. Onarım Dizdarzade Süleyman Efendi tarafından yaptırılmıştır.

II.2.6. Dağdelen Camisi (12)

1767 M.'de Hacı Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Kare planlı yapı, tromplarla desteklenen bir kubbe ve beş bölümlü, son cemaat yerine sahiptir. Bu bölümün açıklıklarında ortada bir kubbe, yanlarda aynalı tonozlar kapatmaktadır. Tek şerefeli, poligonal gövdeli bir minaresi vardır. Beden duvarlarında kabarik derzli, kaba yonu taş kullanılmıştır.

II.2.7. Kazdağlıoğlu Camisi (54)

1779 M.'de yapılmış, son dönemde bir onarım geçirmiştir. Kare planlı yapı tromplarla desteklenen bir kubbeye ve üç bölümlü bir son cemaat yerine sahiptir. Bu bölüm ortada kubbe, yanlarda aynalı tonozlarla örtülmüştür. Tek şerefeli ve poligonal kaideli minareye içten çıkılmaktadır. Beden duvarları kabarik derzli kaba yonu taş malzemedен yapılmıştır. Cami günümüzde

"Safranbolu Belediyesi Yazma Eserler Kitaplığı" olarak kullanılmakta ve madeni el sanatlarına ait bir bölüm ürünler burada korunmaktadır.

II.2.8. İzzet Mehmet Paşa Camisi (9)

1796 M.'de III.Selim'in sadrazamı İzzet Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Fevkani camiler grubu içinde düşünebileceğimiz yapı, çeşmeli avlu girişi, şadırvan, abdest muslukları, helalar ve ibadet mekanıyla birlikte bir avlu çevresinde kurulmuştur. Ana ibadet mekanı pandantiflerle desteklenmiş tek kubbeye sahiptir. Bu mekan kuzeyde, üç kubbeyle örtülmüş olan kadınlar mahfili ekiyle genişletilmiştir. Son cemaat yerinin ortadaki kubbeli, yanlardaki aynalı tonozlu üç açıklığı vardır. Girişin batısındaki minare, poligonal gövdeli ve tek şerefelidir. Beden duvarları tamamen kesme taştan yapılmıştır.

II.2.9. Kaçak Lütfiye Camisi (16)

1878 M.'de Muhlis Bey zade Hacı Hüseyin Hüsnü tarafından yaptırılmıştır. Cami "L" planlı şeması içinde, ana ibadet mekanı, sıbyan mektebi ve kahvesiyle birlikte, küçük bir külliye oluşturmaktadır. Yapı Akçasu Deresi üzerine yerleştirilmiştir. Beden duvarları moloz taş, tavan ve taban döşemeleri ve tek şerefeli minaresi ahşap malzemeden yapılmıştır.

II.2.10. Hamidiye Camisi (Mescit Zulmiye) (21)

1885 M.'de yapılmıştır. Ana ibadet mekanı dikdörtgen planlı olan yapının, kuzey duvarı önünde üç bölümlü ve kapalı bir son cemaat yeri bulunmaktadır. Bu bölümde giriş kapısı üzerindeki saçak üçgen alınlık biçiminde yükseltilmiştir. Tek şerefeli minaresi poligonal gövdelidir. Beden duvarları moloz taş, tavan ve taban döşemeleri ahşaptır.

II.2.11. Müftühanı Camisi (35)

Dikdörtgen planlı yapının son cemaat yeri sonradan eklenmiştir. Özgün giriş kapısının sağ tarafında bir dış mihrap bulunmaktadır. Tek şerefeli ve poligonal gövdeli minaresi ahşaptır. Beden duvarları moloz taş, tavan düz ahşap döşemelidir.

II.2.12. Gümüş Camisi (48)

Dikdörtgen biçimli planın son cemaat yeri dört bölümlü ve düz örtülüdür. Girişin iki tarafında sekiler ve bunlarında üzerinde

kadınlar mahfili bulunmaktadır. Kapalı şerefeli ve poligonal gövdeli bir minaresi vardır. Beden duvarları moloz taş, tavan döşemesi düz ahşap örtülüdür.

II.3. Mescitler

II.3.1. Tabakhane Mescidi (61)

Dikdörtgen planlı yapının son cemaat yeri yine dikdörtgen planlı bir bölümden oluşmaktadır. Yapı moloz taş duvarlı bir kemel üzerinde yükseltilmiş ve beden duvarları ahşap malzemeden yapılmıştır. Ana ibadet mekanından başka cami içinde kadınlar mahfili olarak üstüste iki bölüm daha vardır.

II.3.2. Tabakhane, Kundura Fabrikası yakınında mescit kalıntısı (1-9)

Kare planlı ana ibadet mekanı ve küçük bir son cemaat yerine ait olduğu anlaşılan duvar kalıntıları üzerinde mihrap nişi kısmen görülmektedir. Beden duvarları moloz taş malzemeden yapılmıştır.

II.3.3. Kütükcü Mescidi (56)

Dikdörtgen planlı şemada girişin iki tarafında birer seki ve bunların üzerinde de kadınlar mahfili yer alır. Ana ibadet mekanının üzeri ahşap tekne tavanla örtülmüştür. Beden duvarları moloz taş malzemeden yapılmıştır.

II.3.4. Kilcioğlu Mescidi (49)

Dikdörtgen biçimli ana ibadet mekanına, sonradan eklenmiş son cemaat yerine sahiptir. Girişin iki tarafında ahşap sekiler ve bunun üzerinde ahşap kadınlar mahfili vardır. Ayrıca mihrap önünde "tilki burnu" denilen bir ahşap seki vardır. Tek minaresi, kapalı şerefeli ve ahşap yuvarlak gövdelidir. Beden duvarları moloz taş, tavan döşemesi ahşap ve düzdür.

II.3.5. Akseki Mescidi (76)

Kare planlı küçük bir yapıdır. Moloz taş duvarlı ve düz ahşap tavanlıdır. Tavan göbeğinde geometrik bezemeli baskı çitaları vardır.

II.3.6. Yıldız Mescidi (46)

1917 M.'de yapılmış olabilir. Kareye yakın dikdörtgen planlı ve ahşap, küçük bir son cemaat yeri vardır. Girişin iki tarafında

birer seki, son cemaat yeri üzerindeyse kadınlar mahfili bulunmaktadır. Beden duvarları moloz taş, tavan döşemesi düz ve ahşaptır.

II.3.7. Eriklik Mescidi (45)

1869 M.'de yapılmış, 1966 M.'de büyük bir onarım geçirmiştir. Dikdörtgen biçimli şemaya, küçük bir son cemaat yeri eklenmiştir. Girişin iki tarafında ve mihrap önünde ahşap sekiler vardır. Kadınlar mahfili ahşap döşemeli ve dış girişlidir. Tek şerefeli bir minaresi vardır. Beden duvarları tuğla, tavan döşemesi düz ve ahşaptır.

II.3.8. Köyiçi Mescidi (37)

1905 M.'de yapılmıştır. Dikdörtgen planlı yapının giriş cephesinin köşeleri pahlıdır. İçte iki tarafta birer kapalı hacim ve daha sonra ana ibadet mekanı bulunmaktadır. Beden duvarları moloz taş, ana mekanın tavanı ahşap ve tekne tavan biçimindedir.

II.3.9. Develik Mescidi (44)

1909 M.'de yapılmıştır. Kareye yakın dikdörtgen şemalı yapının son cemaat yeri ahşap dikmeli ve beş açıklıklıdır. Girişin üstünde ahşap döşemeli kadınlar mahfili vardır. Yapının tavan döşemesi düz ahşap örtülü ve beden duvarları moloz taştır.

II.4. Namazgah (13-b,c)

Hıdırlık Tepesi üzerindeki alanda yer alır. Dikdörtgen bir duvar içine yerleştirilmiş, yarım daire planlı ve sivri kemerli bir mihrap nişi, aynı duvara yaslanan bir taş minbere sahiptir. Ayrıca bu alanda yer alan Hasan Paşa türbesinin yanında yine bir duvar içine yerleştirilmiş bir mihrap daha bulunmaktadır.

II.5. Medreseler

II.5.1. Gazi Süleyman Paşa Medresesi (2-a)

Candarogullarından Gazi Süleyman Paşa tarafından yaptırılan medrese, 1845 M.'de bir onarım geçirmiş ve günümüze yalnız bir kaç duvarıyla ulaşabilmiştir. Halen ince uzun dikdörtgen biçimli bir hacim ve bir duvarı üzerinde üç mazgal pencere görülmektedir. Duvarlar moloz taştan yapılmıştır.

II.5.2. Ebubekir Medresesi (73)

Köprülü Mehmet Paşa yaptırmıştır. Kesin yapım tarihi belli değildir. Arasta'nın güney dış duvarına bitişik olarak yapıldığı anlaşılan medresenin bu duvar üzerinde bir kaç parçası görülmektedir. Arasta duvarlarına paralel, uzun, dar ve iki katlı olduğu söylenebilir.

II.6. Dergah ve Tekkeler

II.6.1. Kalealtı Dergahı (58)

1550 M.'de yapılmıştır. Kare biçimli bir ana mekan ve çatısı yokolmuş bir ek bölümden oluşmuştur. Tek kubbesi pandantiflerle desteklenmektedir. Kubbenin granitten yapılmış bir taş alemi vardır. Minaresi yıkılmıştır. Beden duvarları moloz taş malzemedен yapılmıştır.

II.6.2. Ali Baba Dergahı (53)

1844 M.'de Halveti dergahı olarak yapıldığı ve yanında bir imareti olduğu sanılan yapı, dikdörtgen planlı, tek katlı ve ahşap düz çatılıdır. Yarım daire planlı bir mihrap nişi vardır.

II.6.3. Haydar Ağa Dergahı

Safranbolu'da bir süre kaymakamlık yapan, Amasra'lı Haydar Ağa tarafından Nakş-i Bendi dergahı olarak yapılmıştır. Yanındaki imaret yıkılmıştır. Moloz taştan yapılmış olup, çatı örtüsü ahşaptır.

II.7. Türbeler

II.7.1. Hasan Baba Türbesi (52)

Köşeleri pahlanmış dikdörtgen plan şemasına sahip olup, iç köşelerinde birer yarım daire planlı niş bulunmaktadır. Güney duvarı ortasında bir mihrap nişi vardır. Örtüsü sekiz yüzeyli bir aynalı tonozdur. Moloz taştan yapılmıştır.

II.7.2. Yıldız Baba Türbesi (47)

Yıldız Baba Mescidi haziresinde yer alır. Yapı büyük boyutlu bir mezardan ibarettir. Çevresinde birkaç mezar ve küçük bir namazgah bulunmaktadır.

II.7.3. Mezarlıkta Türbe (66)

1906 M.'de yapılmıştır. Sekizgen planlı ve kubbe örtülüdür. Kubbenin bir bölümü yıkılmıştır. İç ayrıntıları eğrisel olarak biçimlendirilmiştir.

II.7.4. Mezarlıkta Türbe Kalıntısı (65)

Moloz taştan yapılmış olan bu yapının yalnızca beşik tonoz örtülü mumyalık bölümü kalmıştır. Kare kaideden, sekizgen olduğu anlaşılan gövdeye geçişi ters üçgen elemanlarla sağlanmıştır.

II.7.5. Hasan Paşa Türbesi (13-a)

1845 M.'de yapılmıştır. Hıdırlık Tepesi'nin güneyindeki eğimli yamacın kenarında yapılmıştır. Sekizgen plan şemalı ve pramidal örtülü yapının mumyalık bölümü yamaç tarafında açıkta kalmıştır. Beden duvarları kesme taş, örtü moloz taştan yapılmıştır.

II.7.6. Şeyh Mustafa Türbesi (64)

1871 M.'de Halvetilerden Şeyh Mustafa Efendi için yapılmıştır. Kare planlı moloz taş duvarlı ve düz ahşap örtülü bir yapıdır.

II.7.7. Hacı Emin Efendi Türbesi (21-a)

1866 M.'de ölen Halvetilerden Hacı Emin Efendi için yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı, yarım daire biçimli mihrap nişlidir. Beden duvarları moloz taştan, düz tavan döşemesi ahşaptan yapılmıştır.

II.8. Hanlar

II.8.1. Cinci Hanı (7)

1640-1648 M. tarihleri arasında Cinci Hoca tarafından yaptırılmıştır. Kesme ve moloz taştan yapılmış olan han iki bölümden oluşmaktadır. Ortadaki avluya açılan revakların gerisine odalar yerleştirilmiş, güneybatısına ise avludan geçilen ahır bölümü konmuştur. Ayrıca hanın ana kapısının üzerinde çıkmalı bir bölüm bulunmaktadır. Avlu ortasındaki havuz genel çizgilerini günümüzde korumaktadır.

II.8.2. Pamukcular Hanı (74)

Dikdörtgen planlı ve kapalı iç avluludur. İç avlunun bir dar kenarı düz olarak biçimlenirken, diğer dar kenarı poligonal olarak yapılmıştır. Avlunun üst katında bir galeri bulunmakta ve tüm odalar bu alana açılmaktadır. Avlu boşluğu aynasında fener bulunan bir tonozla kapatılmış ancak daha sonra bu bölüm çökmüştür. Beden duvarları sıvasız kaba yonu taş, odaların beşik tonoz örtüleri moloz taştan yapılmışlardır.

II.8.3. Tuzcu Hanı (75)

Bir bölümü ayakta olan bu ilginç han konusunda ayrıntılı araştırma gerekmektedir.

II.9. Çarşılar

II.9.1. Ayakkabıcılar Arastası (5)

Osmanlı lonca sisteminin işleyişini somutlayan çarşıda ortadaki alanda dükkanlar ve bir ucta sosyal merkez anlamında bir kahvehane bulunmaktadır. Diğer dükkanların tümü bu adaya açılacak biçimde yanyana sıralanmışlardır. Ana duvarlar moloz taştan, dükkanları ayıran bölmeler ve örtü sistemi ahşap malzemeden yapılmışlardır.

II.9.2. Demirciler Lonca Çarşısı (4)

II.9.3. Bakırcılar Lonca Çarşısı (3)

II.10. Hamamlar

II.10.1. Çiçek Hamamı (67)

"L" biçimli bir şema üzerine yapılmış bu ev hamamı sıcaklık, ılıklik, soğukluk ve hela fonksiyonlarını içermektedir. Sıcaklık bölümü aynalı bir tonozla, giriş ve hela beşik tonozla örtülmüştür. Beden duvarları moloz taş, örtü tuğla malzemeden yapılmıştır.

II.10.2. Dere Hamamı (59)

Önemli bir bölümü yıkılmış olan yapının yalnızca sıcaklık bölümüne ait iki, ılıklik bölümüne ait bir hacminde yarısı ayakta kalmıştır. Sıcaklığa ait iki kubbe ve ılıkliğe ait kubbe kalıntısı pandantiflerle desteklenmiştir. Kuzeydoğu köşesindeki duvar ve pandantif kalıntısıysa yapının bu yönde

devam ettiği ve çifte hamam olabileceğini düşündürmektedir. Beden duvarları ve örtü moloz taştan yapılmıştır.

II.10.3. Gümüş Hamamı (51)

Çifte hamamdır. İnce uzun bir dikdörtgen şema üzerine yerleştirilmiştir. Erkekler bölümünün soğukluğu ahşap ve düz, ılıkılığı aynalı tonoz örtülüdür. Sıcaklıktaysa iki hacim aynalı tonoz örtülü, diğer üç hacim pandantiflerle desteklenmiş kubbelerle örtülmüştür. Kadınlar bölümüne ait soğukluk moloz taş duvarlı ve düz ahşap örtülüdür. Ilıklık ve sıcaklık hacımlarıysa biri kubbeli biri aynalı tonoz örtüyle kapatılmış alanlardan oluşmaktadır.

II.10.4. Eski Hamam (8)

Candaroğullarından Süleyman Paşa tarafından yaptırılmış bir çifte hamamdır. Erkekler soğukluğu ahşaptır, ılıkılık ve sıcaklığa ait üç bölüm pandantifli üç kubbeyle örtülmüştür. Kadınlar bölümüne ait soğukluk gene ahşaptır, ılıkılık ve sıcaklık bölümlerine ait iki hacimde kubbelerle örtülmüştür. Beden duvarları moloz taştan yapılmıştır.

II.10.5. Gavur (Pehlivanlar) Hamamı (77)

Çifte hamamdır. Kadınlar ve erkekler bölümlerinin soğuklukları beşik tonozlu olup, kadınlar bölümüne ait olan taraf yıkılmıştır. Bu bölümün ılıkılığı oval bir kubbeyle, sıcaklığıysa iki kubbeyle örtülmüştür. Erkekler bölümünde ılıkılık ve sıcaklığa ait üç hacimsa gene kubbelerle örtülmüştür. Kubbeler iki yüzeyli pandantiflerle desteklenmektedir. Beden duvarları moloz taş malzemedir yapılmışlardır.

II.10.6. Kıranköy Rum Hamamı (78)

Bir bölümü yıkılmış olan hamamın erkekler bölümünde pandantiflerle desteklenmiş kubbeli bir mekan çevresinde aynalı tonoz örtülü dört bölüm görülmektedir. Bu tonozların aynalarında filgözü takımları yer almaktadır. Kadınlara ait bölümdeyse ortası çökmüş bir kubbe ve iki tarafında aynalı tonoz örtülü mekanlar bulunmaktadır. Bu tonozlardan biri çökmüştür. Merkezi kubbe tromplarla desteklenmiştir. Hamamın güneydoğusunda bir su deposunun varlığından sözedilebilir.

II.10.7. Yeni Hamam (10)

Çifte hamamdır. Erkekler ve kadınlar bölümleri eş planlıdır. Revaklı bir girişe sahip olan hamamın soğukluk bölümü kare planlı ve tromp destekli bir kubbeyle sahiptir. Buradan dikdörtgen biçimli ılıklik bölümüne geçilir. Beşik tonoz, aynalı tonoz ve bir kubbeyle örtülmüştür. Sıcaklık bölümü merkezi bir kubbe ve beşik tonozlarla örtülü bir haçın köşelerine birer kubbe yerleştirilmesiyle oluşmuştur. Arka bölümde ve altta cehennemlik ve su deposu bulunmaktadır. Yapı moloz taş malzemedan yapılmıştır.

II.11. Köprüler

II.11.1. Taş Köprü (Konarı Köyü Köprüsü) (71)

İki yuvarlak kemer gözünden oluşan köprü kaba yonu taş malzemeyle yapılmıştır. Gözleri oluşturan kemerlerin biçimleri kabarık olarak belirlenmiştir.

II.11.2. Tokatlı Köprüsü (70)

1779 M.'de Gazdağlıoğlu tarafından yaptırılmış, 1797 M.'de İzzet Mehmet Paşa tarafından elden geçirilmiştir. Gümüş Çayının dar ve derin bir bölümünde tek gözlü ve yuvarlak kemerli olarak yapılmıştır. Moloz taştan yapılmış olup kemer taşları kaba yonu taşlarla belirlenmiştir.

II.11.3. İnce Kaya Köprüsü (72)

Yuvarlak kemerli bir büyük gözü, yine yuvarlak kemerli beş küçük gözü vardır. Küçük gözler tahliye açıklığı olarak yapılmıştır. Moloz taş malzeme kullanılmıştır.

II.11.4. Dere Hamamı Köprüsü (68)

Geniş açıklıklı basık kemerli bir büyük gözü ve yine basık kemerli küçük açıklıklı bir küçük gözü vardır. Moloz taş malzeme kullanılmış ve iki tarafına alçak korkuluklar yapılmıştır.

II.11.5. Çatal (Taşatan) Köprü (63)

Biri daha dar iki sivri kemerli göze sahiptir. Gözler arasındaki ayak tek taraftan bir taş payandayla desteklenmiştir. Moloz taş kullanılmıştır.

II.11.6. Çatal Köprü Kuzeyinde Bir Köprü (63-a)

Tek gözlü basit bir köprüdür. Moloz taştan yapılmış olup, kemeri kaba yonu taşlarla belirlenmiştir.

II.12. Çeşmeler

II.12.1. Yazıtı Olan Çeşmeler

- Köprülü 1661/1662 M. (1022 H.)
- Akçasu 1682/1683 M. (1094 H.)
- Taş Minare 1691/1692 M. (1103 H.)
- Hışır Pınarı 1775/1776 M. (1189 H.)
- Paşa Pınarı 1794/1795 M. (1209 H.)
- Hacı Mehmet Ağa 1803/1804 M. (1218 H.)
- Antepzade Hacı Mehmet 1811 M. (1226 H.)
- Hacı Abdi Çavuş 1813 M. (1228 H.)
- Tuzcu Pınarı 1813/1814 M. (1229 H.)
- Salih Paşa 1819/1820 M. (1235 H.)
- Çatal Pınarı 1833/1834 M. (1249 H.)
- Talim Meydanı 1836/1837 M. (1252 H.)
- Köprübaşı 1837/1838 M. (1253 H.)
- Alabekir 1847/1848 M. (1264 H.)
- Fatma Hanım 1862/1863 M. (1279 H.)
- Hacı Kamil Efendi 1863/1864 M. (1280 H.)
- Sadullah 1870/1871 M. (1287 H.)
- Çilbir Pınarı 1889/1890 M. (1307 H.)
- Kadı Efendi 1896 M. (1314 H.)
- Mescit/Hamidiye 1905 M. (1323 H.)
- Ekmekci Numan 1906/1907 M. (1324 H.)
- Serkatip 1910 M. (1328 H.)
- Şükrü Efendi 1924 M. (1342 H.)
- Kayıkçı (Yazıtı var, tarihi belli değil)

II.12.2. Yazıtı Olmayan Çeşmeler

Abbas Pınarı, Abdullah, Ahmet Müftüoğlu, Akgöl Pınarı, Akpınar, Ak Kuyruk, Ali Özcan, Arap Pınarı, Arasna, Asmazlar, Asım, Ateş Ağa, Ballı Pınar, Berber Ali, Coşkun, Cambazbaşı, Çampınarı, Çiçek Dağı, Çuhadar, Dağdelen, Demirciler, Dereköy, Dinici, Dizdar Pınarı, Durak, Efe, Eski Cami, Eriklik, Gani-oğlu, Gazdağlı Ayen, Gönüllü Pınarı, Gümüş, Hacı Ali, Hacı

Hüseyin, Hacı Hüsnü, Hacı Memiş, Hasan Dede Türbesi, Hatice Hanım, İzzet Mehmet Paşa, Kara Ali, Kârhane, Kadiroğlu, Kalealtı, Kayyum Ahmet, Kayadibi, Kaymakam Pınarı, Kart Mehmet, Kanlıkaya, Kaçak Lütfiye, Karakullukçu, Kaçakpaşa, Kaim, Kabakçı, Kara Hasan, Kel Hamdi, Kilise, Kirişçi, Kuru Çeşme, Kunduracılar, Kubur Pınar, Küstürme, Kütükçü Kadiroğlu, Kürt Müderris, Köyiçi, Mescit, Medrese, Mezarlık, Mahmacı, Misaki Milli, Müftü�ınarı, Muharrem Yavuz, Naipiler, Nazife Ağa, Nefsi Peri, Peten Efendi, Pişici, Ruhban Efendi, Saraçoğlu, Sarı Altın, Sarı Ahmet, Sadettin, Sekili Ev, Sinek Osman, Sivriş Pınarı, Semerciler, Sobacı Pınarı, Sufcu, Şerbetçi, Şehir Kahyası Pınarı, Şavukoğlu Pınarı, Tepe Pınarı, Tımar Pınarı, Trabzonlu, Yıldız Pınarı, Yukarı Tabakhane, Yüzbaşı.

II.13. Cinci Hoca Sarayı Temelleri (57)

Kalealtı İlkokulu'nun dereye bakan tarafında sarayın duvar kalıntılarından bir bölümünü görmekteyiz. İlkokulun bahçe kotundan yola kadar inen duvarlar, moloz taş ve kireç sıva kullanımıyla yapılmıştır. Yer yer balık sırtı ve normal duvar örgüsü örnekleriyle karşılaşılmaktadır.

II.14. Diğer Yapılar

II.14.1. Hükümet Konağı (18)

1906 M.'de Sultaniye olarak yapılmıştır. Dikdörtgen planlı yapının ortasında yer alan geniş holün bir tarafında, portikolu giriş bölümüne açılan kapılar, diğer tarafında üç kollu merdiven kovası yer almaktadır. Bu holün iki tarafında uzun kenarlarına paralel olarak yerleşmiş odalar bulunmaktadır. İki katlı yapının üst katında da aynı plan şeması tekrarlanmaktadır. Volta tipi döşemelerin yanında, ahşap döşemelerle kullanılmış olan yapının beden duvarlarında tuğla ve ince yonu taş kullanılmıştır. Son dönemde bir yangın geçiren yapının beden duvarları ve bazı döşemeleri sağlam olarak durmaktadır.

II.14.2. Eski Kundura Fabrikası (I b)

XIX.yüzyılın ikinci yarısında yapılmıştır. Son dönemde bir yangın geçiren yapının bugün yalnızca beden duvarları ayakta kalmıştır. İnce uzun dikdörtgen planlı yapının ayrıca dar

kenarlarına paralel iki duvarı daha vardır. Bundan başka döşemeleri tuttuğu zannedilen iki kare kesitli ayak ve bunlarında hizasında birer konsol bulunmaktadır. Yanan döşemenin ahşap olduğunu kanıtlayan giriş delikleri duvar üzerinde görülmektedir. Yangın öncesinde deri üretiminin azalması sonucunda fabrikada kundura üretimi durdurulmuştur.

II.14.3. Saat Kulesi (19)

Kare planlı ve oldukça kalın duvarlı yüksek bir yapı olan kulenin iç tarafındaki merdivenler iç duvarlara yapıştırılarak düzenlenmiştir. Mazgal pencerelere sahiptir. Beden duvarları moloz taş malzemedен yapılmıştır.

II.14.4. Su Yolu Çıkışı (55)

Tek parça kaba yonu taştan yapılmış olan çıkış kare prizma biçimindedir. Ön yüzü kare biçiminde oyulmuş ve içe doğru genişletilmiştir.

III.KAYNAKLAR

- Akdağ,M., Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi, c.I, İstanbul 1977.
- Açık Hava Heykel Sergisi, İstanbul 1975, İTÜ Mimarlık Fakültesi, MTRE Yayını.
- Akbayar,Y., "1975'de Yapılan Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası", Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul 1976, n.320, ss. 7592-7594.
- Akdoğan,S., "Safranbolu Mimari Değerleri Koruma Haftasının Ardından", Yeni Ortam Gazetesi, 14.9.1975, s.7.
- Aktüre,S.-T.Şenyapılı, "Safranbolu'da Mekansal Yapının Gösterdiği Nitelikler ve Koruma Önerilerinin Düşündürdükleri", ODTÜ Mim.Fak. Dergisi, Ankara 1976, c.2, s.1, s.61.
- Anonim, "Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası Bugün Başlıyor", Cumhuriyet Gazetesi, 30.8.1975, s.6.
- , "Mimari ve Folklor Haftası 30 Ağustosta Safranbolu'da Başlıyor", Yeni Ortam Gazetesi, 9.8.1975, s.7.
- , "Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası Bugün Başlıyor", Yeni Ortam Gazetesi, 30.8.1975, s.7.
- , "Safranbolu'da Heykel Sergisi Açılacak", Yeni Ortam Gazetesi, 12.8.1975, s.7.
- , "Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası Yarın Başlıyor", İlkses Gazetesi, Safranbolu, 29.8.1975, s.1.
- , "Safranbolu, Ahvali İktisadiye ve Mevkiyesini ve Tüccarının Esamisini havi risaledir, İstanbul 1921.
- , Safranbolu Evleri Fotoğraf Sergisi, İstanbul 1975, İTÜ . Mim.Fak. MTRE Yayını.
- , Safranbolu Tarihi Elishleri Sergisi, İstanbul 1975, İTÜ . Mim.Fak. MTRE Yayını.
- , Safranbolu Yapıtları Rölöve Sergisi, İstanbul 1975, İTÜ . Mim. Fak. MTRE Yayını.
- , Zonguldak İl Yıllığı, Ankara 1967.
- Ataman,S.Y., Safranbolu Düğünleri, Bartın 1936.

- Ataman,S.Y., "safranbolu'da Seymenler Teşkilatı, Seymen Kuruluşları, Oyun ve Musikileri", I.Uluslararası Türk Folklor Semineri Bildirileri, Ankara 1974,ss.315-339.
- Başak,Z., Safranbolu'da Türk Mimari Eserleri, İ.Ü.E.F.Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış öğrenci tezi, 1971.
- Baran,İ.-C.Behtaş, "Kentlerimiz Planlanmaları ve Korunmaları Üzerine Eleştiri ve Öneriler-Safranbolu Örneği", MTRE Bülteni, İTÜ.Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul 1976, c.2, n.5-6, s.21.
- Barlas,U., Anadolu Düşünlerinde Büyüsel İnanmalar, Karabük 1974.
- , Safranbolu Masalları, Karabük 1975.
- , Safranbolu Tarihi Elishleri Sergisi, İstanbul 1975.
- Behcet,M., Kastamonu Asarı Kadimesi, İstanbul 1925.
- Beşe,M.E., "Safranbolu Çevresinde Köy Evleri", Ülkü, Ankara 1947, c.I, n.12, ss.30-31.
- Biçer,T., Safranbolu Camileri, AÜ. DTCF. Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış öğrenci tezi, 1971.
- Böttel,K., Grundzüge der vor-u. Frühgeschichte Kleinasiens, Tübingen 1950, s.106-107.
- Burney,C.A., "Northern Anatolia before Classical Times", 1956, VI, s.179-183.
- Cahen,C., "Questions d'Histoire de la Province de Kastamonu au XIIIe siecle", Selçuklu Araştırmaları Dergisi, n.3, 1971, s.145-158.
- Cemal,A., Zonguldak ve Kastamonu, İstanbul 1932.
- Cevad,A., Memalik-i Osmaniye'nin Tarih ve Coğrafya Lugatı, İstanbul 1895-1899.
- Child,G., Doğunun Prehistoryası, Ankara 1971.
- Çetiner,A., "İmar Planı Kararları İçinde Tarihi ve Doğal Değerlerin Korunması", MTRE Bülteni, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1976, c.2, n.5-6, s.19.
- Emiroğlu,E., "Mimari Değerlerin Korunmasında İlk Örnek:Safranbolu", Meydan, İstanbul 1975, n.525/7, s.60.

- Erginsu,Z., "Avrupa'da Mimari Miras Yılı 1975 Kampanyası Münasibetiyle Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası", İktisat Dergisi, İstanbul 1975, c.XXII, n.135, s.28-31.
- Erdeha,K., Milli Mücadelede Vilayetler ve Valiler, İstanbul 1975.
- Esin,E., "M.IX-XII.Yüzyıl Uygur Köşklerinden Safranbolu Ev Mimarisine Gelişme", MTRE Bülteni, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1976, c.2, n.5-6, s.15.
- Fersan,N., "Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftasının Getirdikleri", TTOK Belleteni, İstanbul 1976, n.54/333, s.20.
- Garstand,J.-O.R.Curney, The Geography of the Hittite Empire, Londra 1959, s.32-33.
- Genel,N., "Safranbolu'dan", Taşpınar, 1944, n.5-6, s.368.
- Gökoğlu,A., Safranbolu'da Yörük Düğünleri, İstanbul 1930.
- , Paphlagonia, Kastamonu 1952.
- Gürsel, ., "Köy İncelemeleri I", Halk Eğitimi, Karabük Halk Eğitim Merkezi Bülteni, Karabük 1972, n.1, s.11-14.
- , "Köyçülük Kolu Çalışmaları, Köy Araştırma Yöntemi 2", Halk Eğitimi, Karabük 1972, n.2, s.16-20.
- Günay,R., "Safranbolu Mimari Değerlerinin Korunmasında Yardımcı Batıdan Bir Koruma Örneği", MTRE Bülteni, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1976, n.5-6, c.1, s.34.
- , Celeneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu, İÜ. E.F.Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1978.
- Hubartus von Gall., Die Paphlagonischen Felsuraber, Istanbuler Mitteilungen, Beiftheft, 1, 1966.
- İnce,Y.-U.Barlas, Safranbolu Halk Bilgişi Raporu-1979, Yayınlanmamış notlar.
- İbn Batuta, İbn Batuta Seyahatnamesinden Seçmeler, (Haz.İ.Parmaksızoğlu), İstanbul 1971, s.56.
- İller Bankası, Karabük-Safranbolu Analitik Etüdümler ve Teklif Projeler, Ankara, 1968.
- İmar ve İskan Bakanlığı, Zonguldak Bölgesi Ön Planı, Ankara 1964, Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü.

- Jakopi, G., Esplorazioni e Studi in Paflagonia e Cappadocia, Roma 1937.
- , Dalla Paflagonia alla Commagene, Roma 1936.
- Karadeniz, E., "Türkiye'de Tarihsel Çevrenin Korunması İçin İlk Saptanan Yöre Safranbolu Oldu", Cumhuriyet Gazetesi, 9.8.1975, s.7.
- Kaynardağ, A., "Mimari Mirası Koruma Sorunu ve Safranbolu Haftasının Getirdikleri", Milliyet Sanat Dergisi, İstanbul 1975, n.150, s.8-9.
- Küçükerman, Ö., Anadolu'daki Geleneksel Türk Evinde Mekan Organizasyonu Açısından Odalar, İstanbul 1973.
- , "Safranbolu'da Bir Ev", Mimarlık, İstanbul 1969, n.68, s.22.
- Kangal, U., Safranbolu, A Conservation and Development Model Using Photogrammetric Techniques, ODTÜ. Mimarlık Fakültesi, Yayınlanmamış öğrenci tezi, 1975.
- Kazgan, H., "Milli Mücadelede Zafranbolu Rumları", MTRE Bülteni, İTÜ. Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1980, n.10-11, c.4, s.33.
- Kuban, D., "Safranbolu'yu Niye Korumalı?", TOK Belleteni, İstanbul 1976, n.54/333, s.3.
- Kuzucular, K., "Safranbolu Çarşısı", TOK Belleteni, İstanbul 1976, n.54/333, s.29.
- Leonhard, R., Paphlagonia, Reisen und Forschungen im nördlichen Kleinasien, Berlin 1915.
- Mellink, M. J., "Archaeology in Asia Minor", American Journal of Archaeology, 78, 1974, s.105.
- Naumann, R., "Ein römisches Quellheiligtum in Paphlagonien", Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Römischen Abteilung, 63, 1956, s.105.
- Nayır, Z., Osmanlı Mimarlığında Sultan Ahmet Külliyesi ve Sonrası (1609-1690), İTÜ Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1975.
- ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 3.Sınıf Stüdyo Çalışmaları, Ankara 1978, (Teksir).

- Ruge,-K.Bittel, "Paphlagonia", Real Encyclopadie der klassischen Altertumswissenschaft, XVIII, 1949, 2486.
- Sözen,G., "Kendini Koruyan Kent", Politik Gazetesi, 20.11.1975,s.7.
- Sözen,M., Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan, İstanbul 1975, s.300.
- , Anadolu Medreseleri, İstanbul 1972, c.2, s.230.
 - , "Safranbolu ve Anıtları Konusunda Kısa Bilgiler", MTRE Bülteni, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1976, n.5-6, s.43.
 - , "Safranbolu Anıtları", TTOK Belleteni, İstanbul 1976, n.54/333, s.7.
- Sönmez,Z., "Geleneksel Maden Sanatımızın Safranbolu'da Yaşatılan Örnekleri", TTOK Belleteni, İstanbul 1976, n.54/333, s.18.
- Tansuğ,S., "1975 Mimari Mirası Koruma Yılında Safranbolu Olayı", Soyut, İstanbul 1976, n.87, s.54.
- Trost,H., Soldatenblut, Leipzig 1925.
- Ulukavak,K., "Kentin Tarihi ve Mimari Değerleri", Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası, İstanbul 1975, İTÜ Mimarlık Fakültesi, MTRE Yayını.
- , "Safranbolu Kentinin Mimari Değerlerinin Korunması Sorunları ve Safranbolu Belediyesi", MTRE Bülteni, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1976, c.2, n.5-6,s.7.
- Uzunçarşılı,İ.H., Osmanlı Tarihi, c.1, (3.baskı), TTK Yay., Ankara 1972.
- , Anadolu Beylikleri, (2.baskı), TTK Yay., Ankara 1969.
- Uçok,A., Çankırı Tarihi, Çankırı 1930.
- Yaman,T.M., Kastamonu Tarihi, İstanbul 1935, c.1.
- Yetman,F., "Safranbolu", Mimarlık, İstanbul 1969, n.68, s.17.
- Yücel,A., "Korumada Toplum Ölçeği, Küçük Yerleşme Merkezlerinin Koruma Sorunları, Bazı Örnekler ve Safranbolu Hakkında Gözlemler", MTRE Bülteni, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yay., İstanbul 1976, c.2,n.5-6, s.25.
- Ziyaettin Efendi, Safranbolu Tarihi, 1900.

SAFRANBOLU VE ÇEVRESİ KORUMA VE TURİSTİK GELİŞTİRME PROJESİ

SEMİNER PROGRAMI

25.Kasım.1981

Sabah oturumu

10.00-10.15 Açılış

10.15-12.45 Konuşmalar

- Konunun sunuluşu ve problematiği (Doğan Kuban)
 - Safranbolu olayı (Tayyib. Koca) Davuz İnce)
 - Safranbolu'nun tarihi ve tarihsel yapıları (Motin Sözen)
 - Safranbolu ve çevresinin coğrafi incelenmesi (Erol Tümertekin)
 - Safranbolu'nun ekonomik sorunları ve planlama'ya etkileri (G. Özdeş)
 - Safranbolu ve çevresinin rekreasyon potansiyeli (Ahmet C. Yıldızci)
 - Konut içi ve kent içi ilişkilerde koşullar ve olanaklar (Mübeccel B. Kiray)
 - Safranbolu konutlarının korunması ve turizm amaçlı kullanımı olanakları, ve konularının sonuçları (Nigân Bayazıt)
 - Soru ve Cevaplar
-

Öğle tatili

Öğleden sonra oturumu

14.00-15.30 I. oturum TARTIŞMALAR

- Araştırma metodolojisi
- Turizm-planlama-koruma

14.30-16.00 Ara

16.00-17.30 II. oturum TARTIŞMALAR

- Uygulama önerileri
-

SAFRANBOLU VE ÇEVRESİ KORUMA VE TURİSTİK GELİŞTİRME PROJESİ

SEMİNER PROGRAMI

25. Kasım. 1981

Sabah oturumu

R

10.00-10.15 Açılış

10.15-12.45 Konuşmalar

- Konunun sunulduğu ve problematiği (Doğan Kuban)
- Safranbolu olayı (YaMüb. Hıncal Yavuz İnce)
- Safranbolu'nun tarihi ve tarihsel yapıları (Retin Sözen) Slayt
- Safranbolu ve çevresinin coğrafi incelemesi (Erol Tümertekin) Y.
- Safranbolu'nun ekonomik sorunları ve planlama'ya etkileri (G. Özdeş) Y.
- Safranbolu ve çevresinin rekreasyon potansiyeli (Ahmet C. Yıldızeli) Slayt.
- Konut içi ve Kent içi ilişkilerde koşullar ve olanaklar (Mübeccel B. Kiray)
- Safranbolu konutlarının korunması ve turizm amaçlı kullanımı olanakları ve araştırmanın sonuçları (Nigân Bayazıt) Slayt.

Öğle tatili

Öğleden sonra oturumu

14.00-15.30 I. Oturum TARTIŞMALAR

- Araştırma metodolojisi
- Turizm, planlama, koruma

14.30-16.00 Ara

16.00-17.30 II. Oturum TARTIŞMALAR

- Uygulama önerileri

SAFRANBOLU VE ÇEVRESİ KORUMA VE TURİSTİK GELİŞTİRME PROJESİ

SEMİNER PROGRAMI

25. Kasım. 1981

Sabah oturumu

R

10.00-10.15 Açılış

10.15-12.45 Konuşmalar

- Konunun sunuluşu ve problematiği (Doğan Kuban)
- Safranbolu olayı (Yem. Müb. Nigâr) Yavuz İnce)
- Safranbolu'nun tarihi ve tarihsel yapıları (Metin Sözen)
- Safranbolu ve çevresinin coğrafi incelemesi (Erol Tümertekin)
- Safranbolu'nun ekonomik sorunları ve planlama'ya etkileri (G. Özdeş)
- Safranbolu ve çevresinin rekreasyon potansiyeli (Ahmet C. Yıldızca)
- Konut içi ve Kent içi ilişkilerde koşullar ve olanaklar (Mübeccel B. Kiray)
- Safranbolu konutlarının korunması ve turizm amaçlı kullanımı olanakları ve araştırmanın sonuçları (Nigâr Bayazıt)

Öğle tatili

Öğleden sonra oturumu

14.00-15.30 I. Oturum TARTIŞMALAR

- Araştırma metodolojisi
- Turizm-planlama-koruma

14.30-16.00 Ara

16.00-17.30 II. Oturum TARTIŞMALAR

- Uygulama önerileri

SAFRANBOLU VE ÇEVRESİ KORUMA VE TURİSTİK GELİŞTİRME PROJESİ

SEMİNER PROGRAMI

25. Kasım. 1981

Sabah oturumu

R

10.00-10.15 Açılış

10.15-12.45 Konuşmalar

- Konunun sunulduğu ve problemiği (Doğan Kuban)
- Safranbolu olayı (Yamub. İnce) Yavuz İnce)
- Safranbolu'nun tarihi ve tarihsel yapıları (Metin Sözen)
- Safranbolu ve çevresinin coğrafi incelemesi (Erol Tümertekin)
- Safranbolu'nun ekonomik sorunları ve planlama'ya etkileri (G. Özdeş)
- Safranbolu ve çevresinin rekreasyon potansiyeli (Ahmet C. Yıldızcı)
- Konut içi ve Kent içi ilişkilerde koşullar ve olanaklar (Mübeccel B. Kiray)
- Safranbolu konutlarının korunması ve turizm amaçlı kullanımı olanakları ve araştırmanın sonuçları (Nigân Bayazıt)

Öğle tatili

Öğleden sonra oturumu

14.00-15.30 I. Oturum TARTIŞMALAR

- Araştırma metodolojisi
- Turizm-planlama-koruma

14.30-16.00 Ara

16.00-17.30 II. Oturum TARTIŞMALAR

- Uygulama önerileri

SAFRANBOLU VE ÇEVRESİ KORUMA VE TURİSTİK GELİŞTİRME PROJESİ

SEMİNER PROGRAMI

25.Kasım.1981

Sabah oturumu

R

10.00-10.15 Açılış

10.15-12.45 Konuşmalar

- Konunun sunulduğu ve problematiği (Doğan Kuban)
- Safranbolu olayı (Y.Müb.İnce) Yavuz İnce)
- Safranbolu'nun tarihi ve tarihsel yapıları (Metin Sözen)
- Safranbolu ve çevresinin coğrafi incelemesi (Erol Tümertekin)
- Safranbolu'nun ekonomik sorunları ve planlama'ya etkileri (G.Özdeş)
- Safranbolu ve çevresinin rekreasyon potansiyeli (Ahmet C.Yıldızeli)
- Konut içi ve kent içi ilişkilerde koşullar ve olanaklar (Mübeccel B.Kiray)
- Safranbolu konutlarının korunması ve turizm amaçlı kullanımı olanakları (ve araştırmanın sonuçları (Nigân Bayazıt)
- Sonuçlar

Öğle tatili

Öğleden sonra oturumu

14.00-15.30 I.oturum TARTIŞMALAR

- Araştırma metodolojisi
- Turizm-planlama-koruma

14.30-16.00 Ara

16.00-17.30 II.Oturum TARTIŞMALAR

- Uygulama önerileri

SAFRANBOLU VE ÇEVRESİ KORUMA VE TURİSTİK GELİŞTİRME PROJESİ

SEMİNER PROGRAMI

25. Kasım.1981

Sabah oturumu

R

10.00-10.15 Açılış

10.15-12.45 Konuşmalar

- Konunun sunuluşu ve problematiği (Doğan Kuban)
- Safranbolu olayı (Yamub.İnce) Yavuz İnce)
- Safranbolu'nun tarihi ve tarihsel yapıları (Metin Sözen)
- Safranbolu ve çevresinin coğrafi incelemesi (Erol Tümertekin)
- Safranbolu'nun ekonomik sorunları ve planlama'ya etkileri (G. Özdeş)
- Safranbolu ve çevresinin rekreasyon potansiyeli (Ahmet C. Yıldızcı)
- Konut içi ve Kent içi ilişkilerde koşullar ve olanaklar (Mübeccel B. Kıray)
- Safranbolu konutlarının korunması ve turizm amaçlı kullanımı olanakları (ve araştırmanın sonuçları (Nigân Bayazıt)
- Sonuçlar

Öğle tatili

Öğleden sonra oturumu

14.00-15.30 I. Oturum TARTIŞMALAR

- Araştırma metodolojisi
- Turizm-planlama-koruma

14.30-16.00 Ara

16.00-17.30 II. Oturum TARTIŞMALAR

- Uygulama önerileri